



## Wspomnienia o Dr Alicji Machecie

Przeżywszy 91 lat, w dniu 15 lipca 2023 roku, otoczona troskliwą opieką oraz najbliższymi, zmarła w Krakowie nestorka polskiej anestezjologii Dr med. Alicja Macheta. Bardzo trudno jest nam pogodzić się z odejściem tak bliskiej osoby, z którą spędziliśmy całe życie zawodowe. Dr Alicja Macheta, córka Józefa i Joanny z domu Limanowskiej urodziła się 16 lipca 1932 roku we Lwowie. Ojciec, dr praw, pracował w Uniwersytecie im. Jana Kazimierza a jednocześnie prowadził własną kancelarię we Lwowie. Zginął w czasie okupacji w obozie w Majdanku. Dziadek ze strony matki był jubilerem, miał własną pracownię złotniczą we Lwowie. Alicja rozpoczęła naukę w szkole Sióstr Sacre-Coeur tuż przed II wojną światową. Kontynuowała ją w trakcie okupacji na tajnych kompletach u tych samych sióstr, a nauka odbywała się pod pretekstem kursów krawieckich. W roku 1946 w ramach repatriacji przyjechała wraz z matką do Gliwic. Z czasem dołączyły do nich babcia i siostra matki. Babcia niebawem zmarła – w relacji Dr Machety – „z tęsknoty za Lwowem”. W Gliwicach Alicja Macheta kontynuowała naukę w Państwowym Gimnazjum Żeńskim, gdzie zdała małą maturę, a następnie, kontynuując naukę w klasie matematyczno-fizycznej, po dwóch latach zakończyła naukę dużą maturą.

W roku 1949 została przyjęta na Akademię Medyczną w Zabrze-Rokitnicy. Wydział Lekarski ukończyła w roku 1956 i podjęła pracę w Instytucie Onkologii w Gliwicach, pod kierunkiem Dr med. Bolesława Rutkowskiego, kształcąc się w nowo powstającej specjalizacji, jaką była anestezjologia. Odtąd anestezjologia stała się Jej pasją, której poświęciła całe długie, intensywne i spełnione życie zawodowe. Jej silna i wpływowa osobowość powodowała, że była najlepszą ambasadorką rozwijającej się w Polsce anestezjologii i intensywnej terapii.

W roku 1957 przeniosła się do Krakowa i postanowiła pracować w Akademii Medycznej (dzisiejszym Uniwersytecie Jagiellońskim Collegium Medicum) w Międzyinstytutowym Zakładzie Anestezjologii i Reanimacji, oddając się całkowicie pracy klinicznej, znieczulając pacjentów kliniki chirurgicznej w tzw. „czerwonej chirurgii” oraz w klinice ortopedycznej, a następnie lecząc chorych w klinice toksykologicznej. Jak ważny był to okres w życiu Dr Alicji Machety wiemy z licznych i często powtarzanych przekazów z początków Jej pracy zawodowej. Intensywną terapią w toksykologii i żywieniem pacjentów interesowała się szczególnie i w tych zakresach praktyki klinicznej i wiedzy teoretycznej do końca życia była uznanym autorytetem.

Tytuły specjalisty pierwszego oraz drugiego stopnia w dziedzinie anestezjologii uzyskała odpowiednio w 1963 i 1965 roku, a tytuł specjalisty drugiego stopnia w zakresie toksykologii klinicznej w roku 1990. Stopień doktora nauk medycznych uzyskała w roku 1974, broniąc pracy doktorskiej pt.: „Badania stężeń eteru w sali operacyjnej w aspekcie niebezpieczeństwa wybuchu” (Promotor Prof. Marek Sych), tym samym wpisując się na listę pionierów ważnego i aktualnego do dzisiaj tematu bezpieczeństwa w anestezjologii i w ochronie zdrowia.

Od chwili powstania Polskiego Towarzystwa Anestezjologii i Intensywnej Terapii (PTAiIT) w 1959 roku, Dr Alicja Macheta ściśle współpracowała z naszym Towarzystwem, zarazem aktywnie uczestnicząc w tworzeniu lokalnych struktur akademickiej anestezjologii - Zakładu i Katedry Anestezjologii i Intensywnej Terapii w Krakowie. W 1986 roku, w chwili powstania Sekcji Historycznej PTAiIT, powierzono Jej funkcję Sekretarza, a następnie – nieprzerwanie do ostatnich lat przewodniczyła tej Sekcji. Historia polskiej anestezjologii była Jej kolejną pasją i powołaniem. Książka p.t.: „30 lat minęło....” autorstwa Dr Alicji Machety na temat historii Sekcji Historycznej PTAiIT jest dostępna w internecie na stronie Katedry Anestezjologii i Intensywnej Terapii UJCM. Wśród wielu Sekcji PTAiIT nie było i do dzisiaj nie ma Sekcji bardziej aktywnej niż Historyczna. Za wkład w rozwój anestezjologii i intensywnej terapii w Polsce Dr Alicja Macheta otrzymała Członkostwo Honorowe PTAiIT. Sprawowanie przez wiele lat funkcji Przewodniczącej Oddziału Podkarpackiego PTAiIT umożliwiło Dr Machecie podjęcie szerokiej działalności edukacyjno-szkoleniowej-organizacyjnej zarówno w naszym regionie, jak i w całej Polsce – stąd stała się

powszechnie znana i ceniona w naszym środowisku – chociażby poprzez doskonale zorganizowane, zawsze na wysokim poziomie merytorycznym, wręcz „kultowe” konferencje i zjazdy naukowe, że wymienimy słynne konferencje Oddziału Podkarpackiego PTAiT organizowane w Krynicy, gdzie udało Jej się zintegrować całe ówczesne środowisko anestezyjologiczne. To tam nawiązała się współpraca z anestezyjologami z Ukrainy i to tam dała nam lekcje wspaniałej historii, gdy w okolicach Lwowa szukaliśmy zarysów jej dawnego domu rodzinnego. Na zawsze zapamiętamy coroczne Sympozja „Ból i Cierpienie”, współorganizowane z Katedrą Historii Medycyny UJ CM przy wydatnej pomocy Dr Marii Schmidt-Pospuły i Prof. Zdzisława Gajdy.

To dzięki osobistemu zaangażowaniu Dr Alicji Machety mógł odbyć się w Krakowie XVI Zjazd PTAiT w 2008 roku, a wcześniej, bo już w roku 2000 Dr Macheta istotnie przyczyniła się do powstania i funkcjonowania aż po dzień dzisiejszy Europejskiego Ośrodka Szkolenie w Anestezjologii i Intensywnej Terapii (FEEA/CEEA) w Krakowie. Była członkiem założycielem i brała aktywny udział w działalności Polskiej Rady Resuscytacji.

Dr Macheta należała do Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego, którego członkiem Zarządu była od 2015 roku. Była współorganizatorem wielu zebrań naukowych Towarzystwa i odegrała znaczącą rolę w kształceniu kadry medycznej i promowaniu Krakowa. Została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Duchaków, medalami: S. Pokrzywnickiego, F. Czubalskiego, A. Frycza-Modrzewskiego, J. Nowaka, A. Kremera, a przez Prezydenta m. Krakowa – Honoris Gratia.

Nie mogąc już mieszkać samodzielnie, od ponad roku była objęta doskonałą i profesjonalną opieką - do końca swoich dni zachowując jasność i bystrość umysłu. Zdobyła powszechny szacunek i podziw personelu domu opieki. Nasze ostatnie rozmowy dotyczyły najczęściej spraw bieżących, w tym także pandemii, wojny oraz możliwej roli PTAiT w interdyscyplinarnym bezpieczeństwie pacjenta. W rozmowach tych podkreślała, jak trudny i ważny jest społeczny aspekt działalności PTAiT – zgadzaliśmy się co do tego, że to pacjenci, a właściwie całe społeczeństwo powinno być bardziej świadome czym zajmuje się anestezjologia i intensywna terapia. Niestety nie będzie już Dr Alicji Machety z nami w czasie II Interdyscyplinarnego Forum Bezpieczeństwa Pacjenta w Krakowie w dniach 15-17 września 2023 roku.

## Jak Ją zapamiętamy?

Jako kobietę, która kochała życie i potrafiła z niego korzystać, a takim podejściem zyskała naszą wielką sympatię i uznanie. Niezwykłą bystrość umysłu, doskonałą pamięć zawdzięczała dbaniu o swoje zdrowie. Zawsze powtarzała, że lepiej jest zapobiegać niż leczyć. Gdy pytaliśmy skąd ma tak doskonałą kondycję, niezmiennie odpowiadała: „Codziennie chodzę na spacer, wykonuję 50 przysiadów dziennie, uwielbiam pić zioła, nie przejmuję się opiniami innych ludzi a przede wszystkim wykonuję zawód, który kocham”. Zawsze żartowała, że w następnym wcieleniu na pewno będzie anestezjologiem.

Dzięki takiemu podejściu, zyskała szerokie grono osób, które ją podziwiałały i kochały a dla wielu z nich stała się wzorem do naśladowania i Mentorką. Otwartość, szczerłość, pozytywne nastawienie do świata, to tylko niektóre z Jej wspaniałych cech. Przede wszystkim dała nam niezwykłą lekcję kreatywności, przedsiębiorczości i tego w jaki sposób efektywnie i skutecznie działać. Żadne studia i szkolenia marketingowe, nie dawały tej praktycznej wiedzy, którą przekazała nam Pani Doktor. Podziwialiśmy ją za to, że nie było dla Niej problemu, którego by nie dało się rozwiązać. Nauczyła nas, że jak jest jakaś trudność, to należy rozłożyć ją na czynniki i rozwiązywać punkt po punkcie. Nigdy się nie poddawać! „Po prostu podnieś telefon i rozmawiaj z innym” - mawiała. Zawsze stawiała na komunikatywność i na pokojowe rozwiązywanie konfliktów. Była bardzo taktowna, szanowała innych ludzi i uważała na słowa, aby nikogo nie urazić. Tego właśnie nas nauczyła.

Alicjo bez Ciebie nic już nie będzie takie samo.

Janusz Andres

Maria Przybyszewska

Tamara Górecka-Werońska

Kraków, sierpień 2023